

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.6.28>

СПОСОБИ УНОВОЦЕШНЕННЯ МАТЕРІАЛЬНОГО І ФІНАНСОВОГО ЗАПЕВНЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ЗАРЯДЖАННЯ В ОБСЯРЗІ САМОРЯДУ ЛОКАЛЬНОГО НА УКРАЇНІ

Anna Naumenko

aspirant Instytutu Badań Naukowych Budownictwa Państwowego i Samorządu Lokalnego

Narodowa Akademia Nauk Prawnych Ukrainy (Charków, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0001-5002-7365

naumenko-an@ukr.net

Adnotacja. Elektroniczne zarządzanie w obszarze samorządu lokalnego jest ważnym elementem rozwoju wspólnot terytorialnych i szansą dla ich mieszkańców na skuteczniejszą realizację ich praw i interesów. Wdrożenie i wdrożenie narzędzi e-administracji wymaga niezbędnych zasobów rzeczowych i finansowych. W artykule zwrócono uwagę na znaczenie modernizacji materialnego i finansowego zapewnienia elektronicznego zarządzania w obszarze samorządu lokalnego na Ukrainie. Określono regulację prawną badanego obszaru na poziomie ustawodawstwa międzynarodowego i krajowego. Przedstawiono główne postanowienia Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego, które odnoszą się do zaopatrzenia w środki działalności samorządu terytorialnego. Analizie poddano wyzwania stojące przed organami samorządu lokalnego na Ukrainie oraz możliwe sposoby przezwyciężenia tych wyzwań. Zaproponowano sposoby, które mogą przyczynić się do modernizacji materialnego i finansowego świadczenia e-administracji w obszarze samorządu lokalnego na Ukrainie.

Słowa kluczowe: Zarządzanie elektroniczne, organy samorządu terytorialnego, wsparcie rzeczowe i finansowe, modernizacja, społeczeństwo informacyjne, wspólnoty terytorialne.

WAYS TO MODERNIZE THE MATERIAL AND FINANCIAL PROVISION OF ELECTRONIC GOVERNANCE IN THE FIELD OF LOCAL SELF-GOVERNMENT IN UKRAINE

Anna Naumenko

Postgraduate Student of the Scientific Research Institute of State Construction and Local Self-Government

National Academy of Legal Sciences of Ukraine (Kharkiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0001-5002-7365

naumenko-an@ukr.net

Abstract. Electronic governance in the field of local self-government is an important element of the development of territorial communities and the opportunity for their residents to more effectively realize their rights and interests. Implementation and implementation of e-government tools require the necessary material and financial resources. The article draws attention to the relevance of the modernization of material and financial provision of electronic governance in the field of local self-government in Ukraine. The legal regulation of the researched area at the level of international and national legislation is determined. The main provisions of the European Charter of Local Self-Government, which relate to resource provision of local government activities, are presented. The challenges faced by local self-government bodies in Ukraine are analyzed, as well as possible ways to overcome these challenges. Ways that can contribute to the modernization of material and financial provision of e-governance in the field of local self-government in Ukraine are proposed.

Key words: Electronic governance, local self-government bodies, material and financial support, modernization, information society, territorial communities.

ШЛЯХИ МОДЕРНІЗАЦІЇ МАТЕРІАЛЬНО-ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ У СФЕРІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Анна Науменко

аспірантка Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування

Національної академії правових наук України (Харків, Україна)

ORCID ID: 0000-0001-5002-7365

naumenko-an@ukr.net

Анотація. Електронне урядування у сфері місцевого самоврядування є важливим елементом розвитку територіальних громад та можливістю їх жителів більш ефективно реалізовувати власні права та інтереси. Впровадження та реалізація інструментів е-урядування потребують необхідних матеріально-фінансових ресурсів. У статті звернено увагу на актуальність модернізації матеріально-фінансового забезпечення електронного урядування у сфері місцевого самоврядування в Україні. Визначено правове регулювання досліджуваної сфери на

рівні міжнародного та національного законодавства. Наведено основні положення Європейської хартії місцевого самоврядування, які стосуються ресурсного забезпечення діяльності місцевої влади. Проаналізовано виклики, з якими стикаються органи місцевого самоврядування в Україні, а також можливі шляхи подолання цих викликів. Запропоновано шляхи, які можуть сприяти модернізації матеріально-фінансового забезпечення електронного урядування у сфері місцевого самоврядування в Україні.

Ключові слова: електронне урядування, органи місцевого самоврядування, матеріально-фінансове забезпечення, модернізація, інформаційне суспільство, територіальні громади.

Вступ. В сучасному інформаційному суспільстві розвиток електронного урядування в Україні стає необхідністю для забезпечення ефективності, транспарентності та доступності послуг, що надаються органами місцевого самоврядування територіальним громадам. Однак успішна реалізація е-урядування неможлива без належного матеріально-фінансового забезпечення. Модернізація матеріально-фінансового забезпечення електронного урядування в Україні є важливим завданням для підвищення ефективності реалізації своїх функцій органами місцевого самоврядування.

Питання фінансового забезпечення місцевого самоврядування розглядалося в наукових працях таких вчених: І. Дробот, О. Василик, К. Павлюк, В. Федосов, С. Юрій, В. Дем'янишин, О. Кириленко, І. Луніна, В. Опарін, О. Романенко, Ц. Огонь, В. Зайчикова та інші. Хоча окремі аспекти досліджуваної теми знайшли своє відображення в їх працях, але комплексний підхід до дослідження шляхів модернізації матеріально-фінансового забезпечення електронного урядування не знайшов належного наукового відображення.

Метою статті є дослідження викликів, з якими на сьогодні стикається Україна у контексті наявної теми, а також можливі шляхи їх подолання та модернізації матеріально-фінансового забезпечення електронного урядування в Україні.

Матеріали та методи дослідження. Матеріалом дослідження послужили наукові праці з напрямів, дотичних до досліджуваної теми, а також інформація про діяльність органів місцевого самоврядування з загальнодоступних джерел. У ході наукового пошуку використано такі методи дослідження, як аналіз і синтез, порівняння й зіставлення теоретичних положень, викладених у науковій літературі, систематизація й узагальнення теоретичних основ і дослідженого матеріалу, описовий метод.

Основна частина. З появою електронного урядування у населення територіальних громад з'явилося більше можливостей для реалізації своїх прав та інтересів більш ефективним способом. Водночас, впровадження та реалізація інструментів е-урядування потребують необхідних ресурсів.

Електронне урядування як фактор удосконалення державного управління, його модернізації в умовах децентралізації влади, формування цифрової держави, цифрового суспільства, цифрової економіки – це досить складний та довготривалий процес, який потребує значних матеріальних, фінансових, людських і інформаційних ресурсів, період, який повинна пройти Україна від самої ідеї трансформаційних перетворень до поетапного наближення системи державного управління до європейських стандартів. Це шлях від декларування на найвищому рівні цього напрямку, як пріоритетного, до вдосконалення системи підвищення кваліфікації фахівців, функціональні обов'язки яких безпосередньо пов'язані з виконанням електронних послуг, підготовки і перепідготовки відповідних кадрів державних установ і організацій, які також вимагають суттєвих затрат і тривалого часу. І нарешті, цей перехід від традиційного державного управління до електронного урядування має відбуватися поступово з урахуванням всіх змін, що відбуваються в країні, зокрема, процесів демократизації суспільства, децентралізації влади та економічної стабілізації (Мужайло, 2020: 6).

Особливе місце у створенні умов для належного виконання функцій органами місцевого самоврядування займає їх фінансово-матеріальна основа та ресурси, що її формують. Саме зі станом фінансового забезпечення пов'язане виникнення значної кількості проблем вітчизняного місцевого самоврядування. Окрім цього, фінансове забезпечення є не лише визначальним чинником функціонування вітчизняного місцевого самоврядування як організаційно структурованого інституту, а й незаперечним стимулятором місцевого та регіонального розвитку (Статкевич, 2019: 5).

Як зазначено у дослідженні Дробота І. О. (Дробот, 2010: 186), наявність розвинутої власної фінансової інфраструктури у формуванні фінансово-матеріального ресурсу гарантування місцевого самоврядування належить до чинника, що забезпечує первинному суб'єкту місцевого самоврядування необхідні та достатні умови його розвитку як у якості організаційно структурованому інституту, так і системного суспільного явища, чим гарантує його ефективне функціонування в державно-владних відносинах та існування у політичній системі суспільства. Слід зазначити, що на забезпечення необхідної умови гарантування місцевого самоврядування значною мірою впливає стан та розвиток формування його фінансово-матеріальної основи.

Неспроможність місцевого самоврядування організувати життєдіяльність на місцевому рівні часто пов'язана з браком необхідних коштів. За таких умов вагомим чинником стабілізації економічної ситуації в країні має стати ефективне формування місцевих фінансів, здатне перетворити територіальні громади із дотаційних на суб'єкти, які самостійно, за рахунок власних доходів, спроможні вирішувати будь-які соціально-економічні проблеми. У розвинених країнах світу саме територіальні громади, котрі послуговуються власними фінансами, є стабілізатором соціально-політичного ладу та фінансово-економічної ситуації у державі (Піхоцька, 2003: 46).

До основних положень Європейської хартії місцевого самоврядування, які стосуються ресурсного забезпечення діяльності місцевої влади, включають наступні:

- місцева влада має право на свої власні фінансові ресурси;
- обсяг фінансових ресурсів повинен відповідати функціям, які виконує місцева влада;
- місцева влада має право вільно розпоряджатися власними фінансовими ресурсами;
- частина фінансових ресурсів повинна формуватися за рахунок місцевих податків і зборів;
- розміри місцевих податків і зборів органи місцевої влади мають повноваження встановлювати в межах закону;
- порядок формування фінансових ресурсів повинен бути гнучким і забезпечувати відповідність наявних ресурсів зростанню вартості виконання завдань місцевої влади;
- захист слабкої (у розумінні фінансової забезпеченості) місцевої влади проводиться за допомогою процедур усунення фінансових диспропорцій (фінансового вирівнювання);
- перевага у виборі форм фінансової допомоги надається дотаціям, які не призначаються для фінансування конкретних проектів і не обмежують свободу місцевої влади (Європейська хартія місцевого самоврядування).

Всі з вищенаведених положень Європейської хартії в тій чи іншій мірі відображені в українському законодавстві. Проте окремі з них є лише деклараціями, не підтвердженими конкретним механізмом їхньої реалізації на практиці. І тому теоретичні та прикладні аспекти ресурсного забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування залишаються актуальними та потребують подальших досліджень. Таким чином, залучення коштів, достатніх для фінансування власних повноважень місцевої влади, є важливою передумовою її ефективного функціонування. Відсутність адекватної дохідної бази для фінансування органів місцевого самоврядування породжує неможливість останніх брати на себе додаткові функції з надання суспільних послуг (Статкевич, 2019: 8).

Правова регламентація матеріально-фінансового забезпечення місцевого самоврядування закріплена в Конституції України, Бюджетному кодексі України, Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про бюджет України», інших нормативно-правових актах.

Статтею 16 Закону України «Про місцеве самоврядування» визначено, що матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у комунальній власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад (Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

Вважається, що сукупність усіх видів доходів місцевих бюджетів, які формуються різними методами, їх взаємопов'язане застосування становить систему доходів місцевих бюджетів. Ця система повинна вирішувати не тільки фіскальні, а й регулюючі завдання: стимулювати зростання виробництва і підвищення його ефективності, забезпечувати соціальний захист населення та розвиток соціальної сфери (Сунцова, 2005: 24).

Втім, існує проблема фінансування місцевих бюджетів та позабюджетних фондів, що нашкодує органи місцевого самоврядування на пошуки інших джерел їх наповнення. Водночас запровадження інструментів електронного урядування може допомогти зменшити певну частину витрат в подальшому.

Впровадження електронного урядування у сфері місцевого самоврядування дозволить вирішити багато бюрократичних питань, допоможе швидше та ефективніше отримувати послуги жителями територіальної громади та налагодить нормальну взаємодію між ними та органами місцевої влади.

На сьогодні система матеріально-фінансового забезпечення е-урядування потребує модернізації, так як постала перед викликами, які перешкоджають його ефективному функціонуванню.

Для визначення необхідних шляхів модернізації матеріально-фінансового забезпечення електронного урядування в Україні, необхідно дослідити виклики, з якими стикаються органи місцевого самоврядування в Україні, а також можливі шляхи подолання цих викликів.

На нашу думку, такими викликами на сьогодні є бюджетні обмеження, проблеми технічного характеру, кадровий дефіцит, а також відсутність ефективної взаємодії з приватним сектором.

Стосовно бюджетних обмежень, то однією з основних проблем є недостатнє фінансування органами місцевого самоврядування впровадження та підтримки електронного урядування. Бюджетні обмеження стають перешкодою для ефективного розвитку та підтримки електронного урядування. Реалізація нових технологій та інфраструктури вимагає великих інвестицій, які часто перевищують наявні бюджетні можливості. А тому, фінансування, яке виділяється на проекти е-урядування, часто недостатнє для покриття витрат на технологічні інновації та їхню експлуатацію.

Шляхами подолання бюджетних обмежень є стратегічне бюджетування, тобто розробка довгострокового стратегічного плану бюджетування для електронного урядування, який має враховувати пріоритетні напрями та визначати джерела фінансування. А також аналіз та оптимізація витрат на електронне урядування, визначення пріоритетних напрямків і відмова від менш ефективних проектів.

До проблем технічного характеру відноситься відсутність сучасних технічних рішень та інфраструктури, що є серйозним перешкодженням для ефективного функціонування електронного урядування у сфері місцевого самоврядування. Старі інформаційні системи можуть бути неспроможними адаптуватися до сучасних вимог.

Вирішенням проблем технічного характеру є технічна модернізація, яка передбачає інвестиції в нові технічні рішення та інфраструктуру для підвищення ефективності та забезпечення сумісності між існуючими та новими системами. Крім того, необхідна розробка механізмів інтеграції для забезпечення спільної роботи різних інформаційних систем та платформ.

Ще одним проблемним питанням матеріально-фінансового забезпечення електронного урядування у сфері місцевого самоврядування є кадровий дефіцит. Відсутність кваліфікованих кадрів, здатних працювати з сучасними технологіями, ускладнює впровадження та підтримку електронних систем урядування.

Для вирішення вказаного проблемного питання необхідна розробка та впровадження програм навчання та підвищення кваліфікації для державних службовців та інших учасників діяльності у сфері електронного урядування. Також важливим кроком для вирішення даного питання є установлення партнерства з університетами для розробки навчальних програм, що відповідають сучасним вимогам.

Крім того, важливо звернути увагу і на відсутність ефективної взаємодії з приватним сектором, що може призвести до обмежених можливостей фінансування та інновацій.

Так, органам місцевого самоврядування необхідно реалізовувати діяльність з укладення партнерських угод між урядом та приватним сектором для реалізації конкретних проєктів у сфері електронного урядування. Також важливим є привертання інвестицій зі сторони приватних компаній на умовах взаємовигідної співпраці.

Таким чином, дослідивши виклики, що на сьогодні наявні у сфері матеріально-фінансового забезпечення електронного урядування, та шляхи їх подолання, можемо зазначити, що досліджувана тема є досить актуальною та потребує вирішення і вдосконалення. Виклики дають розуміння про проблемні точки, на які варто звертати увагу. А вказані шляхи подолання викликів повинні бути розглянуті комплексно та у взаємозв'язку для створення ефективного та стійкого матеріально-фінансового забезпечення електронного урядування у сфері місцевого самоврядування в Україні.

Враховуючи вищевикладене, можемо навести шляхи, які на нашу думку можуть сприяти модернізації матеріально-фінансового забезпечення електронного урядування у сфері місцевого самоврядування в Україні.

1. Розвиток електронних платіжних систем. Перший крок у модернізації матеріально-фінансового забезпечення полягає в розвитку швидких та безпечних електронних платіжних систем. Це включає створення інфраструктури для онлайн-платежів, електронних гаманців та безготівкових операцій. Такі заходи сприятимуть зменшенню бюрократії, підвищенню зручності для громадян та підприємств.

2. Впровадження цифрових інструментів обліку та фінансового управління. Автоматизація бухгалтерського обліку та фінансового управління є важливим етапом в модернізації. Використання сучасних інформаційних технологій дозволяє уникнути помилок, підвищити точність та прискорити обробку фінансової інформації. Це сприятиме оперативному реагуванню на зміни та покращить стратегічне планування.

Важливим елементом вдосконалення матеріально-фінансового забезпечення є заміна паперових документів електронними, перехід до електронних форм платіжних доручень, рахунків-фактур, та інших документів для спрощення обробки та зменшення витрат на папір.

3. Створення централізованих електронних систем управління фінансами. Централізовані електронні системи дозволяють уникнути фрагментації та незгоди в управлінні фінансами. Розробка цифрових платформ для контролю та управління фінансами сприятиме уніфікації стандартів та процесів, що є важливим для забезпечення єдності та прозорості.

4. Забезпечення кібербезпеки є невід'ємною частиною модернізації матеріально-фінансового забезпечення електронного урядування. Використання сучасних технологій шифрування, систем виявлення вторгнень та регулярне оновлення кіберзахисних заходів допоможе уникати кібератак та забезпечить стабільну роботу електронних систем.

Для досягнення того рівня кібербезпеки, якого ми прагнемо, необхідно вирішити питання з кадровим голодом, фінансовим забезпеченням, інформуванням та навчанням населення, підвищенням рівня та покращенням методик розслідування кіберзлочинів і досягненням ефективності кримінальної відповідальності за них.

5. Навчання та розвиток кадрів. Необхідно забезпечити, щоб урядовці та фахівці в області фінансів мали необхідні навички для роботи з електронними системами. Запровадження навчальних програм з використання сучасних ІТ-інструментів та розуміння кібербезпеки допоможе збільшити кваліфікацію персоналу.

6. Співпраця з приватним сектором є ключовою для успішної модернізації матеріально-фінансового забезпечення електронного урядування. Залучення приватних компаній до розвитку та удосконалення електронних фінансових систем дозволить обмінюватися технологічними рішеннями та забезпечити швидкий перехід до сучасних практик.

7. Створення сучасного законодавства, що є важливою складовою модернізації. Визначення правил та стандартів для використання електронних фінансових інструментів у сфері електронного урядування допоможе уникнути правової неоднозначності та створить сприятливе середовище для подальшого розвитку.

Отже, ці заходи можуть допомогти створити ефективну та транспарентну систему матеріально-фінансового забезпечення електронного урядування у сфері місцевого самоврядування в Україні.

Висновок. Модернізація матеріально-фінансового забезпечення електронного урядування є важливим кроком для побудови ефективної та транспарентної системи управління. Шляхи, описані вище, спрямовані на створення інфраструктури, яка задовольнить сучасні потреби суспільства та підтримає розвиток країни у цифрову епоху. Спільні зусилля органів місцевого самоврядування, жителів територіальних громад та представників приватного сектору необхідні для досягнення успіху в цьому напрямку.

Список використаних джерел:

1. Мужайло В. Д. Електронне урядування як важливий чинник удосконалення державного управління в умовах децентралізації. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 4. DOI: 10.32702/2307-2156-2020.4.61. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/63.pdf (дата звернення: 30.11.2023).

2. Статкевич В. А. Шляхи зміцнення матеріальної та фінансової основи органів місцевого самоврядування, на прикладі Тернопільської міської ради. *Пояснювальна записка до дипломної роботи. Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя*. 2019. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/29948/2/Шляхи%20зміцнення%20матеріальної%20та%20фінансової%20основи%20органів%20місцевого%20самоврядування%2c%20на%20прикладі%20Тернопільської%20міської%20ради.pdf> (дата звернення: 30.11.2023).
3. Дробот О. І. Гарантування місцевого самоврядування в Україні: теоретико-методологічний аспект. *Монографія. Львів, регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України*. 2010. 312 с.
4. Піхоцька О. М. Місцеві податки і забезпеченні фінансової самостійності органів місцевого самоврядування. *Фінанси України*. 2003. №5. С. 46 – 49.
5. Європейська хартія місцевого самоврядування. Страсбург. 15.10.1985. Хартію ратифіковано Законом України «Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування» від 15.07.1997. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/mu88002h> (дата звернення: 30.11.2023).
6. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України № 280/97-ВР у редакції від 03.08.2023 // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 30.11.2023).
7. Сунцова О.О. Місцеві фінанси. *Навчальний посібник. Центр навчальної літератури*. Київ, 2005. 560 с.

References:

1. Muzhailo B. D. Elektronne uriaduvannya yak vazhlyvyi chynnnyk udoskonalennia derzhavnoho upravlinnia v umovakh detsentralizatsii [Electronic governance as an important factor in improving state administration in conditions of decentralization]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*. 2020. № 4. DOI: 10.32702/2307-2156-2020.4.61. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/63.pdf [in Ukrainian].
2. Statkevych V.A. Shliakhy zmitsnennia materialnoi ta finansovoi osnovy orhaniv mistsevoho samovriaduvannia, na prykladi Ternopilskoi miskoi rady [Ways to strengthen the material and financial basis of local self-government bodies, on the example of the Ternopil City Council]. *Poiasnivualna zapyska do dyplomnoi roboty. Ternopilskiy natsionalnyi tekhnichnyi universytet imeni Ivana Puliuia*. 2019. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/29948/2/Ways%20strengthening%20the%20material%20and%20financial%20basis%20of%20organs%20of%20local%20self-government%2c%20on%20the%20example%20ofTernopil%20citycouncil.pdf> [in Ukrainian].
3. Drobot O. I. Harantuvannya mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini: teoretyko-metodolohichni aspekt [Guaranteeing local self-government in Ukraine: theoretical and methodological aspect]. *Monohrafiia. Lviv. rehion. in-t derzh. upr. Nats. akad. derzh. upr. pry Prezidentovi Ukrainy*. 2010. 312 p. [in Ukrainian].
4. Pikhotska O. M. Mistsevi podatky i zabezpechenni finansovoi samostiinosti orhaniv mistseve samovriaduvannia [Local taxes and ensuring the financial independence of local self-government bodies]. *Finansy Ukrainy*. 2003. № 5. P. 46–49 [in Ukrainian].
5. Ievropeiska khartiia mistseve samovriaduvannia [European Charter of Local Self-Government]. Strasburh. 15.10.1985. Khartiia ratyfikovano Zakonom Ukrainy «Pro ratyfikatsiiu Yevropeiskoi khartiі mistsevoho samovriaduvannia» vid 15.07.1997. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/mu88002h> [in Ukrainian].
6. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini: Zakon Ukrainy № 280/97-VR u redaktsii vid 03.08.2023 [On Local Self-Government in Ukraine] // Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy»/VR Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
7. Suntsova O.O. Mistsevi finansy [Local finance: Study guide]. *Navchalnyi posibnyk. Tsentri navchalnoi literatury*. Kyiv, 2005. 560 p. [in Ukrainian].